

SAĞLIKLI BEBEĞİ OLAN ANNELERİN BEBEKLERİNİN BAKIMI İLE İLGİLİ SORUNLARINDA SORUN ÇÖZME BECERİLERİNE SOSYO-EKONOMİK DÜZEYİN ETKİSİ*

Yasemin TAZEYURT**

Sevim SAVAŞER**

ÖZET

Çalışma, sağlıklı bebeği olan annelerin bebeklerinin bakımı ile ilgili sorunlarını çözme becerilerine sosyo-ekonomik düzeyin etkisini belirlemek amacı ile tanımlayıcı olarak planlandı. Rastlantısal örneklem yöntemi ile seçilen iki sağlık ocağından çalışmaya katılmayı kabul edeli toplam 108 anne çalışma kapsamına alındı.

Veri/er, aile ve anneyi taahhüt bilgileri ile sosyo-ekonomik düzey, ev sağlık koşulları ve yaşam koşullarını belirleyici üç indeks bulunan anket formu ve "sorun çözme beceri/eri değerlendirme formu-bebeğimin bakım sorunları ile ilgili/eume durumu" formu kullanılarak elde edildi. Elde edilen veri/er bilgisayar ortamında, yüzdelik, ortalama, student 's t testi, tek yönlü varyans çözümlemesi (ANOVA) yöntemleri kullanılarak değerlendirildi.

Anne yaşı ve öğrenim durumu yüksek olan grupta, annenin ev dışında bir işte çalıştığı grupta, aylık eve giren para miktarı fazla olan grupta, ev sağlık koşulları ve yaşam koşulları iyi olan grupta yer alan annelerin sağlıklı bebeklerinin bakım sorunlarını çözme beceri/eri formundan aldıkları puanların ortalamaları diğer/e-rinden istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu belirlendi ($p < 0.05$). Annelerin sosyo-ekonomik düzeylerine göre sorun çözme beceri formu alt ölçeklerinden aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde; sosyoekonomik düzeyi yüksek olan grupta yer alanların diğer/erinden istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek puan aldıkları saptandı ($p < 0.05$).

Bulgular, sosyo-ekonomik düzeyin annenin sorun çözme becerilerini etkilediğini doğrular niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Sorun çözme, sorun çözme becerisi, sosyo-ekonomik düzey, bebek bakımı.

ABSTRACT

Effects Of Socio-Economic Level/ On Problem Solving Skills Related With Baby Care Of Mothers Who Have Healthy Babies

This research was planned descriptively for clarifying the effects of socio-economic status on the problems of mothers who had healthy babies and their problem solving skills about infant care. The sample was obtained randomly from a total of 108 volunteer mothers of which applied randomly two Health Organization.

The data was obtained by using two forms "Family and Family Descriptive Informations Questionnaire Form" and "My Position On Caring My Baby". It was used the computer for analyzing of the data and the methods of the percentage, mean, standard deviation, student 's t test and one-way ANOVA methods.

When there were some significant and direct differences as statistically between the scores taken from the form of mothers' healthy baby care problem solving skills assesment and mother's age, mother's education level, mother's working situation, former information about baby care, monthly income, home health conditions and living condition status ($p < 0.05$).

When the dispersion of the scores which were obtained from each of the subscales of mother 's problem solving skill form related with their socio-economic level was examined, it was shown statistically that the higher the socio-economic level, the higher the means of problem solving skill scores and their skills ($p < 0.05$). Our data support that socio-economic level affects mother 's problem solving skills.

Key Words: Problem solving, problem solving skill, socio-economic level, baby care.

*Yüksek Lisans Tezi (1999) İst.Üniv. Sağlık Bil. Enstitüsü.

**Trakya Üniv. SYO (Öğr.Gör.)

***İstanbul Üniv. Florence Nightingale HYO (Prof. Dr.) (Danışman)

GİRİŞ VE AMAÇ

Bebeklerin bakımı, eğitimi ve korunması birinci derecede ailenin sorumluluğu altındadır ve bebek kendine yeter duruma gelinceye kadar gereksinimlerinin karşılanmasında aileye özellikle anneye tam bağımlıdır (Yazıcı 1995). Anne tüm bu sorumlulukları yerine getirirken bir çok sorunla karşılaşır. Sorunların sağlıklı bir şekilde çözülebilmesi ancak sorun çözme becerisine sahip olunması ile mümkündür.

Kaynaklarda (Dinçer 1995, Ulupınar 1997, Yazıcı 1995) bir durumun sorun niteliği kazanması için, kişinin kendisi tarafından da sorun olarak algılanması gerektiği ve eğer kişi karşılaştığı olumsuz bir durumu sorun olarak algılamazsa, bu durumun onu rahatsız etmeyeceği ve çözüm bulmaya da çalışmayacağı bildirilmektedir.

Sorun çözme süreci kişinin sorunu hissettiğinden ona çözüm buluncaya kadar geçirdiği düşünce sürecidir. Diğer bir deyişle, bir amaca erişmede karşılaşılan güçlükleri yenme sürecidir. Bu süreçte koşullara uymak ya da engelleri azaltmak yolu ile gerginlikten kurtulmanın yolları aranır. Bu bakımdan sorun çözmenin öğrenilmesi için kapsamlı bilgi ve beceri gerekli olup sürekli geliştirilmelidir (Dinçer 1995).

Sorunlarla başa çıkabilmek için en sık olarak bilimsel sorun çözme yöntemi kullanılmaktadır. Bilimsel sorun çözme yönteminde çözüm; sorunu anlama (sınırlama, belirleme, tanımlama), bilgi toplama, hipotez kurma, hipotezi değerlendirme, çözüme ulaşma gibi bir seri sistematik yaklaşımı kapsar (Passino ve ark 1993, Ök 1996).

Sorun Çözme Becerisi ve Etkileyen Faktörler

Sorun çözme becerisi: Bireyleri olumlu veya olumsuz olarak etkileyebilen, varolan veya olası durumlar için söylenenlere uyma veya davranışları düzeltmede kullanılan bireysel

becerilerdir (Ulupınar 1997, Yazıcı 1995).

Sorun çözümede etkili faktörler:

Sorunun kişinin yaşına uygun olması, çözüm için ön bilgi veya eğitime sahip olma derecesi, yeteneği, çözümün kişiye getireceği yarar ve kişilik özellikleri (zeka, motivasyon, alışkanlıklar vd.) olarak sıralanabilir (Alfaro 1990, Dinçer 1995, Ulupınar 1997).

Annenin Bebek Bakımında Sorun Çözme Becerisine Sosyo-Ekonomik Düzeyin Etkisi

Sosyo-ekonomik düzey, bir kişinin ya da topluluğun toplumsal ve ekonomik yönden bulunduğu yer olarak tanımlanır. Sosyo-ekonomik düzeyi; kişinin bulunduğu sınıf, eğitimi, mesleği, gelir düzeyi vb. etmenler belirler (Bacanlı 1997).

Sosyo-ekonomik düzey kavramı yaygın olarak kullanılmasına rağmen bu kavramın boyutları söz konusu olduğunda "sosyo-ekonomik faktörler" ve "sosyo-kültürel faktörler"den söz edildiği görülmektedir. Babanın öğrenim durumu, annenin öğrenim durumu, ailedeki birey sayısı ve oturlan evin sağlık koşulları "sosyo-kültürel faktörler" olarak, ailenin ortalama aylık geliri, baba mesleği, ailenin sahip olduğu eşyalar ise "sosyo-ekonomik faktörler" olarak ele alınmaktadır (Bacanlı 1997). Topluların ve ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri bireylerin bilgi ve davranışlarını etkileyerek kendilerinin dolayısıyla çocuklarına verecekleri bakımın düzeyini etkilemesi kaçınılmazdır (Yazıcı 1995).

Bu bilgiler doğrultusunda çalışma annenin bebeğinin bakımı ile ilgili sorunlarını çözme becerisine sosyo-ekonomik düzeyin etkisi olup olmadığını belirlemek amacıyla tanımlayıcı nitelikte yapılmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Çalışma, Edirne merkezde bulunan 9 sağlık ocağı arasından kura ile seçilen Muradiye ve Binevler Sağlık

Ocağında 1998 yılı içinde gerçekleştirildi. Araştırmanın evrenini sağlık ocağında izlenen 6-24 aylık sağlıklı bebeği olan 365 anne, ömeklem gurubunu ise araştırmanın yapıldığı tarihte pazartesi ve perşembe günleri çocuklarının izlemi için sağlık ocağına gelen, araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 108 anne oluşturdu. Veri toplama öncesi ilgili kuruluşlardan yazılı izin alındı. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan "aile ve anneyi tanıtıcı bilgiler formu" ile Yıldız (1989) tarafından kullanılan "sosyo-ekonomik düzey" ve "ev sağlık koşullarını belirleyici" indeks, Turan (1993) tarafından kullanılan "yaşam koşulları indeksi" ve "Pridham ve Chang tarafından geliştirilen ve ülkemizde geçerlik-güven irlilik çalışması Yazıcı (1995) tarafından yapılan "Sorun Çözme Becerileri Değerlendirme Formu-Bebeğimin Bakım Sorunları ile İlgilenme Durumum" Formu'nun araştırmacılar gözetiminde anneler tarafından doldurulması ile elde edildi. Formun Türkçeye uyarlanması sırasındaki Cronbach Alfa değeri .64-.95 arasında bulunmuştur (Yazıcı 1995).

Çalışmada kullanılan "Sorun Çözme Becerileri Değerlendirme Formu-Bebeğimin Bakım Sorunları ile İlgilenme Durumum" formunun;

-*bebek (çocuk) bakım beceri/eri* (4 madde;bebek bakımı ile ilgili bilgi düzeyi ve işlerin nasıl gittiğini değerlendirir),

-*tarama* (3 madde;bebeğin bakımı için düşünülenler ve bu konuda harcanan zaman, bebek açısından önemli değişiklikleri en kısa zamanda fark etme durumunu değerlendirir),

-*formülasyon* (6 madde;bebek hakkında, değişimler hakkında bilgi edinme, fikir oluşturma, bilgi kaynaklarına ulaşma ve güvenilirliğini değerlendirir),

-*ön değerlendirme* (2 madde; bebeğin sağlığı ile ilgili önemli bir şey

fark ettiğinde bunun ciddi olup olmadığına ve bakım ile ilgili farklı bir şey yapıp yapmamaya karar verme durumunu değerlendirir),

-*planlama* (6 madde;bakımın zamanlamasına,sorunların çözümüne karar verme, çözümdeki başarı durumunu, çözüm için yardım aldığıında bilginin doğru olup olmadığına karar verme durumunu değerlendirir),

-*uygulama* (3 madde; sorunun çözümüne ilişkin plan yapma ve uygulamadaki başarı durumunu değerlendirir),

-*değerlendirme* (4 madde;sorun olup olmadığını varsa çözümüne doğru karar verilip verilmediğini değerlendirir),

-*sorun çözme süreci* (çocuk bakım becerisi alt boyutu dışındaki diğer 6 alt ölçeğin toplamını içerir) olmak üzere 8 alt ölçeği bulunmaktadır. Alt ölçeklerin her bir maddesi i 'den 9'a kadar derecelendirilmiştir.

Çalışmada elde edilen verilerin değerlendirilmesi bilgisayar ortamında yapılmış, istatistiksel değerlendirmede; yüzdeler, ortalama, student t testi ve tek yönlü varyans çözümlemesi (ANOV A) yöntemi kullanılmıştır (Şenocak 1990).

BULGULAR ve TARTIŞMA

Çalışma grubunu oluşturan annelerin % 31.50' si 23-27 yaş grubunda, % 38.90'ının ilköğretim mezunu, % 70.40'ının çalışmadığı, % 67.60'ının bebek bakımına ilişkin bilgi sahibi olmadığı belirlendi. Annelerin % 34.20'si evlerine elli milyon altında para girdiğini ifade etmişlerdir (Tablo 1).

İndeksler kullanılarak ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri, ev sağlık koşulları ve yaşam koşulları değerlendirildi (Turan 1993, Yıldız 1989). Ailelerin % 49.10 'unun sosyo-ekonomik düzeyi iyi, % 33.34'ünün oturduğu evin sağlık koşullarının iyi, % 36.11 'inin ise yaşam koşullarının orta düzeyde olduğu belirlendi (Tablo 1).

Tablo 1. Ailelerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımı

Özellikler (n=108)	Sayı	%
Anne Yaşı		
18 – 22	30	27.80
23 – 27	34	31.50
28- 32	28	25.90
33 – 37	12	11.10
38 ve üstü	4	3.70
Annenin Eğitimi		
Okur yazar değil	11	10.20
Okur yazar	6	5.60
İlk Öğretim	42	38.90
Orta Öğretim	27	25.00
Yüksek Öğretim	22	20.40
Annenin Çalışma Durumu		
Çalışmıyor	32	29.60
Çalışıyor	76	70.40
Annenin Daha Önce Bebek Bakımına İlişkin Bilgi Durumu		
Var	35	32.40
Yok	73	67.60
Aylık Eve Giren Para Miktarı		
50 Milyondan Az	37	34.20
51-100 Milyon	37	34.20
101-150 Milyon	6	5.60
151-200 Milyon	10	9.30
201 Milyon ve üstü	18	16.70
Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu		
Kötü	11	10.20
Orta	19	17.60
İyi	53	49.10
Çok iyi	25	23.10
Ev Sağlık Koşulları		
Kötü	22	20.37
Orta	5	4.63
İyi	36	33.34
Çok iyi	45	41.66
Yaşam Koşulları Durumu		
Kötü	31	28.70
Orta	39	36.11
İyi	38	35.19

Annelerin; yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, daha önce bebek bakımına ilişkin bilgi durumu, eve giren aylık para, ev sağlık koşulları ve yaşam koşullarına göre sorun çözme beceri formundan aldıkları puanlar belirlenerek karşılaştırmalar yapıldı. Yaş gruplarına göre sorun çözme becerileri değerlendirme formundan alınan puanların ortalamaları incelendiğinde; en düşük puanı 18-22 yaş grubundaki annelerin aldığı ve yaş yükseldikçe puan ortalamalarının arttığı ancak 38 yaş ve üzerinde ise tekrar düşme gösterdiği belirlendi. Gruplar arası fark istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı idi (Tablo 2; $F = 10.68$, $P = 0.000$).

Passino ve arkadaşları (1993) çalışmalarında adolesan annelerin yetişkin annelere göre, sorun çözme becerilerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Ulupınar (1997)'in 1475 hemşire üzerinde yaptığı çalışmada yaş arttıkça sorun çözme becerilerinin arttığını ancak 35 yaştan sonra olumsuz yönde değiştiğini bulmuştur. Çalışma sonucu Passino ve Ulupınar'ın çalışma sonucu ile uyumludur. Ancak Yazıcı (1995) "Annelerin öz-bakım gücü, sağlıklı bebeklerinin bakım sorunlarını çözme becerileri ve bu süreçte hemşirenin eğitici rolünün belirlenmesi" amacı ile 60 anne üzerinde yaptığı çalışmada anne yaşı ile sorun çözme becerisi arasında ilişki belirleyememiştir. Bu sonuç araştırma kapsamına aldığı ailelerin sosyo-ekonomik düzeylerinin benzer olmasından kaynaklanmış olabilir.

Eğitim, bireye kendi yaşantıları aracılığı ile istenen ya da önceden planlanan davranışların kazandırılması sürecidir (Yıldırım 1983). Bireylerin olumlu davranışlar geliştirerek topluma kazandırılmasında önemli etkisi olan annelerin, bebeklerinin bakım gereksinimlerini yerine getirirken karşılaştıkları sorunlar için sağlıklı çözüm yollarını kullanmalarında ve daha iyi

bakım vermelerinde eğitimin olumlu etkisi olduğu kaçınılmazdır (Pridham ve ark1987, Yazıcı 1995). Çalışmada anne eğitim düzeyi arttıkça sorun-çözme beceri puan ortalamalarının arttığı, eğitim düzeylerine göre puan ortalamaları arasındaki farkın eğitim düzeyinin artışı lehine istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı olduğu saptandı (Tablo 2; $F=66.95$, $p=0.000$). Okur-yazar olmayan annelerin puan ortalamasının düşük (108.54 ± 21.47), yüksek öğrenim mezunu annelerin puan ortalamasının oldukça yüksek (190.18 ± 15.54) olması Yazıcı (1995) ve Ulupınar'ın (1997) çalışma sonuçları ile benzerdir.

Kadının eğitim düzeyi, onun ev dışında para getiren bir işte çalışabilmesini hazırlayan önemli faktörlerdendir. Kadının ekonomik yaşam içinde yer alması, eve parasal bir girdi sağlanması aile dayanışmasını güçlendirici etki yaratır. Bunun sağlanamadığı gelirin tek kişiye bağlı olduğu ve parasal girdilerin arttırılamadığı durumlarda aile üyeleri arasında gerek psikolojik gerek parasal bakımdan ciddi sorunlar ortaya çıktığı bildirilmektedir (Ök 1996). Çalışmada çalışan anne grubunun sorun-çözme beceri puan ortalamalarının çalışmayanlardan istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 2; $t = 5.11$, $P = 0.000$). Ulupınar (1997)'de çalışmada çalışan hemşirelerin çalışmayanlara oranla sorun-çözmede daha başarılı olduklarını ve çalışma statüsünün yükselmesiyle sorun-çözme başarılarının arttığını saptamıştır.

Doğum öncesi ve doğum sonrası erken dönemde bebek bakımı konusunda aile merkezli hemşirelik yaklaşımları ile anneler bilgilendirilirse annelerin kendilerine olan güvenleri arttırılabilir. Annelerin çocuk bakımı konusunda kendine olan güveni, bebeğinin sorunları ile karşı karşıya kaldığında sorunlarla baş etme becerilerini olumlu yönde etkileyebilir (Balcı 1997). Pridham ve Chang (1985) çalışmalarında annenin bebek

bakımı konusundaki bilgi ve başarı duygusunun problem çözme becerisi üzerine olumlu etkisi olduğunu belirlemişlerdir. Çalışmaya katılan annelerin % 67.60'ı bebek bakımına ilişkin önceden bilgi sahibi olmadığını ifade etmişlerdir (Tablo 1). Annelerin bebek bakımına ilişkin bilgi sahibi olma durumlarına göre sorun-çözme becerileri puan ortalamaları arasında bilgi alanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır (Tablo 2; $t = 6.17$, $p = 0.000$).

Çocukların sağlık düzeyi; ailelerin sosyo-ekonomik-kültürel düzeyi, çevre koşulları sağlık hizmetlerinden yararlanabilme durumları ile yakından ilişkilidir (Yazıcı 1995). Bir kişinin hem toplumsal hem de ekonomik yönden bulunduğu yer olarak ifade edilen sosyo-ekonomik düzeyi; eğitim, meslek, gelir gibi etmenler etkiler (Bacanlı 1997). Sosyo-ekonomik durumu belirlemede kullanılan değişkenlerin her birinin sağlık düzeyini yakından etkilediği ayrıca annenin eğitim düzeyi ve babanın meslek statüsü düştükçe, ailenin geliri azaldıkça, konut koşulları kötüleştikçe bebek ölümlerinin arttığı bilinmektedir (Yıldız 1989).

Ekonomik düzeyin yüksek olması evde kullanılan buzdolabı, fırın, çamaşır makinesi gibi ürünlerin alınma-

sını ve kullanılmasını sağladığından kadını iş yükü açısından büyük ölçüde rahatlatır. Kadın kendine ve çocuklarına daha fazla zaman ayırabilir, onların sorunlarıyla daha yakından ilgilenir (Ök 1996).

Sağlıksız konut koşullarının çocukların gelişimi üzerine olumsuz etkilerinin olması kaçınılmazdır (Yıldız 1989). Bit, çalışma sonucu (Güler ve ark 1988) eve giren aylık gelirin artmasına paralel olarak anne adaylarının antenatal kontrollere düzenli gittiği ve daha nitelikli bakım almaya özen gösterdiği şeklindedir. Çalışmada, eve giren aylık para miktarı ($F=42.29$; $p = 0.000$), ev sağlık koşulları ($F= 35.31$; $p= 0.000$) ve ailenin yaşam koşulları ($F=9.26$; $p=0.000$) iyi olan annelerin, düşük veya kötü olanlara göre bebeklerinin bakımı ile ilgili sorunlarını çözme beceri puan ortalamalarının anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

Annelerin, sosyo-ekonomik düzeylerine göre sorun-çözme becerileri formu alt ölçeklerinden aldıkları puanların dağılımı incelendiğinde; puan ortalamalarının ailelerin sosyo-ekonomik düzeyi artışına paralel olarak arttığı ve gruplar arası farkın yüksek düzey olanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptandı (Tablo 3).

Tablo 2. Ailelerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Sorun-Çözme Beceri Puan Ortalamaları ve Karşılaştırması

Özellikler (n=108)	Sayı	Sorun Çözme Beceri Puanı X±SS	F ve p Değerleri
Anne Yaşı			
18 – 22	30	140.73±32.40	
23 – 27	34	163.61±26.68	F=10.68
28- 32	28	163.62±26.68	p=0.000
33 – 37	12	180.89±16.87	
38 ve üstü	4	183.41±18.58	
Annenin Eğitimi			
Okur yazar değil	11	108.54±21.47	
Okur yazar	6	118.00±23.15	F=66.95
İlk Öğretim	42	160.04±16.92	p=0.000
Orta Öğretim	27	181.964±11.05	
Yüksek Öğretim	22	190.18±15.54	
Annenin Çalışma Durumu			
Çalışmıyor	32	184.75±24.74	t=5.11
Çalışıyor	76	155.38±28.25	p=0.000
Annenin Daha Önce Bebek Bakımına İlişkin Bilgi Durumu			
Var	35	186.48±15.43	t=6.17
Yok	73	153.34±29.85	p=0.000
Eve Giren Aylık Para			
50 Milyondan Az	28	127.78±27.89	
51-100 Milyon	41	165.80±16.52	F=42.29
101-150 Milyon	10	183.10±09.15	p=0.000
151-200 Milyon	17	185.82±13.93	
201 Milyon ve üstü	12	196.25±11.21	
Ev Sağlık Koşulları			
Kötü	22	123.00±26.21	
Orta	5	165.40±20.82	F=35.31
İyi	36	168.94±23.81	p=0.000
Çok iyi	45	180.13±16.96	
Yaşam Koşulları Durumu			
Kötü	31	152.48±36.92	F=9.26
Orta	39	159.87±20.50	p=0.000
İyi	38	179.42±22.72	

Tablo 3. Annelerin Sorun-Çözme Becerileri Formu Alt Ölçeklerinden Aldıkları Ortalama Puanların Sosyo-Ekonomik Düzeylerine Göre Dağılımı ve Karşılaştırması (N=108)

Alt Ölçekler (en düşük-en yüksek puan)	Sosyo-Ekonomik Düzey				F ve p Değerleri
	Çok İyi (n=25)	İyi (n=53)	Orta (n=19)	Kötü (n=11)	
	$\bar{X}\pm SS$	$\bar{X}\pm SS$	$\bar{X}\pm SS$	$\bar{X}\pm SS$	
1. Çocuk Bakım Becerisi (4-36 puan)	28.26±7.18	27.58±8.37	21.15±6.94	17.81±5.26	F=8.44 p=0.000
2. Tarama (3-27 puan)	25.16±2.21	22.75±2.69	19.94±4.03	14.81±3.65	F=29.67 p=0.000
3. Formülasyon (6-54 puan)	48.36±2.84	42.69±5.60	34.36±8.55	23.81±5.74	F=54.55 p=0.000
4. Ön Değerlendirme (2-18 puan)	15.28±1.92	14.20±2.42	11.52±2.97	9.27±2.93	F=20.36 p=0.000
5. Planlama (6-54 puan)	46.52±4.24	41.73±4.83	35.05±6.69	28.00±6.16	F=39.90 p=0.000
6. Uygulama (3-27 puan)	23.68±2.79	21.22±2.88	16.73±3.99	14.09±2.77	F=35.12 p=0.000
7. Değerlendirme (4-36 puan)	31.36±3.34	29.30±3.55	24.94±3.85	18.54±5.10	F=36.55 p=0.000
8. Sorun-Çözme Becerileri (24-216 puan)	189.36±14.74	171.39±7.48	142.57±24.72	108.54±21.47	F=58.04 p=0.000

SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışma sonuçları sosyo-ekonomik düzeyin annenin sorun çözme becerileri üzerine etkisi olduğunu göstermektedir.

Kadınların çalışması konusunun desteklenmesi aileye para girdisinin

artmasına, sosyo-ekonomik düzeyin artmasına dolayısıyla sorun çözme becerilerinin gelişmesine hizmet edeceğinden özellikle ileride anne adayları kız çocuklarının okutulması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Alfaro R** (1990). Applying Nursing Diagnosis and Nursing Processes, a Step-by-Step Guide. 2. Ed. JB Lippincott Company, Philadelphia.
- Bacanlı H** (1997). Sosyal İlişkilerde Benlik, Kendini Ayarlamının Psikolojisi. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Balcı S** (1997). İlk kez doğum yapan annelerin bebeklerini algılama durumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İst. Üniv. Sağlık Bil. Enst., İstanbul.
- Diñer FÇ** (1995). Anaokuluna devam eden 5 yaş grubu çocuklarına kişiler arası problem çözme becerilerinin kazandırılmasında eğitimin etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniv. Sağlık Bil. Enst., Ankara.
- Güler K ve ark.** (1988). Prenatal bakının etkileyen faktörlerle ilgili epidemiyolojik bir çalışma. Hemşirelik Bülteni, 3:2.
- Marriner A** (1979). The Nursing Process, a Scientific Approach to Nursing Care. 2. Ed. The CV Mosby Company, London.
- Ök M** (1996). Toplum ve Aile. Eğitim-Sanat-Kültür Dergisi 132:45-50.
- Passino A W et al.** (1985). Personel Adjustment During Pregnancy and Adolescent Parenting. Department of Psychology. University of Notre Dome, Indiana.
- Pridham KF, Cahng AS** (1985). Parents' beliefs about themselves as parents of a new infant: instrument development. Research In Nursing and Health 8:19-29.
- Pridham KF et ai.** (1987). Mothers' problem solving skill and use of help with inf ant-related issues : The role of importance and need for action. Research in Nursing and Health 10 : 261-275.
- Şenocak M** (1990). Temel Bioistatistik. 1. Baskı. Çağlayan Basımevi, İstanbul.
- Turan N** (1993). Trakya Üniversitesi ile Edirne Devlet Hastanesine başvuran hastaların sosyo-demografik özellikleri ve hizmet talepleri ile ilgili etmenler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniv. Sağlık Bil. Enst., Edirne.
- Ulupınar S** (1997). Hemşirelik eğitiminin öğrencilerin sorun çözme becerilerine etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İst. Üniv. Sağlık Bil. Enst., İstanbul.
- Yazıcı S** (1995). Annelerin öz-bakım gücü, sağlıklı bebeklerinin bakım sorunlarını çözme becerileri ve bu süreçte hemşirenin eğitici rolünün etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İst. Üniv. Sağlık Bil. Enst., İstanbul.
- Yıldırım C** (1983). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. 3. Baskı. ÖSYM Eğitim Yayınları, Ankara.
- Yıldız H** (1989). Eskişehir Anadolu Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları polikliniğine başvuran 0-5 yaş arası çocuklarda ishal ve solunum yolu infeksiyonu olgularının değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İst. Üniv. Çocuk Sağ. Bil. Enst., İstanbul.